

Grunnlovseilassen 2014

Da Norge fikk sin grunnlov i 1814 ble Nord-Norge stående på sidelinja på grunn av store avstander og langsom postgang. Ved grunnlovsjubileet i 2014 inviterer vi til et stortilt nasjonalt kulturmøte langs hele norskekysten. Grunnlovseilassen 2014 ønsker ved kunnskapsformidling og kunstneriske uttrykk å sette fokus på temaer som identitet, tilhørighet, medansvar og miljø. Prosjektet ønsker å løfte fram fellesskapet, vår historiske forankring og kommunisere framtidssvisjoner fra nord og sør.

Grunnlovseilassen 2014 er en ekspedisjon langs norskekysten med verdens eldste seilende skonnert, Anna Rogde (1868). Skipet vil i perioden 14. mai – 6. juni seile fra Hammerfest til Oslo og besøke 23 havner langs seilingsruta. Siste etappe går langs landevegen med ankomst Eidsvollsbygningen 7.juni. Arrangementet ønsker å sette fokus på grunnlovsjubileet, vise frem nordnorske ressurser og invitere til kunnskaps- og kulturmøter langs hele seilingsruta. Prosjektet ønsker å løfte fram fellesskapet, vår historiske forankring og kommunisere et spekter av framtidssvisjoner.

Reisen fra nord til sør er tenkt som en tidsreise med fokus på demokrati- og samfunnsutvikling, kultur, identitet, klima- og miljøspørsmål. Hovedmålgruppe for prosjektet er barn og unge, men seilassen henvender seg til publikum i alle aldersgrupper. Ombord på skipet vil skoleklasser og publikum inviteres til deltakelse og engasjement gjennom ulike former for fagformidling og kunstneriske innslag. Det planlegges «allting» ledet av skipets skuespiller, der ungdom og publikum forøvrig vil få delta i aktuelle debatter. Det er etablert samarbeid med lokale skoler og Stortingets grunnlovprosjekt Min stemme med tanke på å utvikle digitale utstillinger og kommunikasjonsverktøy.

Nordnorske ressurser

Prosjektet ble initiert av Norsk Polarinstitutt og ledes av Fylkesmannen i Troms ved assisterende fylkesmann Bård Pedersen. I styringsgruppa sitter sentrale nordnorske aktører: Fylkesmannen i Troms, Norsk Polarinstitutt, Troms fylkeskommune, Hålogaland Teater, Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet, Nord-Hålogaland bispedømmeråd, Tromsø kommune, Nordland fylkeskommune og Sør-Troms Museum – som eier av Anna Rogde. Prosjektet har vokst i omfang og størrelse, og tegner til å bli det største regionbyggende arrangement i det offisielle programmet til Norges 200 års grunnlovsjubileum.

Nord-Norge er tuftet på et spennende kultur mangfold. Vår sammensatte arv gir kraft og egenart. Grunnlovseilassen har som et av sine mål å synliggjøre nordlige ressurser. Nordnorske, samiske og kvenske uttrykk skal derfor være trygge pilarer i vår fortelling.

Prosjektet har definert havet som et hovedelement for vår fortelling. Kystkultur og havets ressurser vil derfor spille en viktig rolle i formidlingen. Klimautfordringer og plastforurensning i havets økosystem er spesielt synlig i nord. Her vil Norsk Polarinstitutt bidra med forskningsformidling på en direkte og lettfattelig måte. Universitetet i Tromsø/Norges arktiske universitet bidrar med forskningsformidling innen nyere samfunns- og kulturhistorie. Troms fylkeskommune går inn med kunstneriske produksjoner med nordnorske og samiske uttrykk.

Publikum skal finne informasjon presentert på en lettfattelig måte om bord. I Læreplanen legges det opp til å "fremme demokrati, nasjonal identitet og internasjonalt medvit. Ho skal utvikle samhør med andre folk om menneska sitt felles livsmiljø, slik at vårt land blir eit skapande medlem av verdssamfunnet."

Fra prosjektbeskrivelsen

Involvering

Grunnlovsseilasen 2014 vil involvere kommuner langs hele kysten ved at kommunene inviteres til å bidra med kulturinnslag og lokal forankring. Sjørover langs leia skal det gis plass til fortellinger og innslag med lokal forankring – dette i samarbeid med de ulike anløpsstedene. Den nordnorske fortellinga vil slik inngå i et nasjonalt helhetsbilde. I hver havn skal det overrekkes et budskap som sier noe om viktige veivalg i vår tid. Videre tas det sikte på en bokutgivelse der ulike stemmer inviteres til å løfte fram temaer som berører nasjonens forankring, fellesskap og vårt demokratiske medansvar. Prosjektet ønsker at både ordførere, skoleelever, biskoper, forskere, kunstnere – unge som eldre skal være bidragsyttere. Profilerings- og mediestrategi er under utvikling.

Gjennom kontakt med lokale lag og foreninger vil prosjektet nyttiggjøre og løfte fram et spekter av frivillig innsats. Anna Rogdes mannskap består av frivillige, og langs seilingsruta planlegger man møter med båtforeninger, historielag og det lokale musikkliv. Grunnlovsseilasen 2014 verdsetter frivillighet som en viktig faktor for tilhørighet og samfunnsbygging. Møtet mellom frivillige og profesjonelle krefter står sentralt, og prosjektets suksess avhenger av gode samarbeid med lokale bidragsyttere. Målet er at publikum i alle havner skal møte både lokal, nordnorsk og nasjonal kultur. I havner som får besøk i helger og på kveldstid kan det være aktuelt med konserter og kulturarrangement i samarbeid mellom Grunnlovsseilasens formidlere og lokale ressurser. Kaiområde og torg tas i bruk som arena – i tillegg til skipets dekk og messe. Prosjektet ønsker at alle anløp langs leia skal bidra med en overlevering fra kommunen til Grunnlovsseilasen. Bidragene inngår i en seremoni der ordfører eller annen representant bidrar ved høytideligheten. Hålogaland Teater ved teatersjef Nina Wester vil utforme en regi for seremoniene som akkompagneres av salutt og fanfarer. På grunn av kirkenes sentrale stilling ved valget i 1814 vil også kirkebesøk/gudstjenestedeltakelse og kirkekonserter utgjøre en naturlig del av programmet.

Seilingsrute

Seilasen starter i Hammerfest 14. mai og går videre til Alta og Skjervøy. Under besøket i Tromsø 17. mai vil skipet utgjøre en viktig del av nasjonaldagsfeiringen med utendørs teater-event i forbindelse med årets 17.mai-tale og skipets avreise. Anna Rogde ankommer Finnsnes på kvelden den 17. mai og Harstad søndag 18. mai. Her blir det folkefest i samarbeid med Festspillene i Nord-Norge og Harstad Kulturhus. Ola Bremnes vil urframføre et musikkspill skrevet for anledningen. Sjørover langs kysten vil et tyvetalls havner få besøk. Den 31. mai ankommer Anna Rogde Bergen under årets Festspill. Her er allerede spennende planer under prosjektering i samarbeid med Bergens ordfører og Festspillene. Skipet fortsetter rundt Sørlandskysten og møtes av Oslos ordfører på Honnørbyrga 6.juni. Siste etappe går over land med mottakelse på Eidsvollsbygningen 7. juni. Ekspedisjonen vil her overlevere sitt budskap i form av demokratierklæringer og kunstneriske uttrykk. Budskapet skal gjenspeile inntrykk fra de ulike havnene – både som et tidsavtrykk og som en framtidsrettet appell: Hva betyr demokratiet for oss? Hvem er vi – og hvor går vi.

Seilasens samlede budskap til Eidsvoll vil bestå av en kunstnerisk forestilling sammen med en fysisk overlevering. De ulike uttrykkene skal sorteres og bearbeides i siste fase av prosjektet, da Riksarkivet har uttrykt ønske om å ta i mot en bearbeidet informasjonsleveranse fra Grunnlovsseilasen 2014. Dette vil kunne videreutvikles til en «tidskapsel-utstilling». Prosjektet håper slik å skape glede og ettertanke i jubileumsåret, samtidig som man etterlater spor for kommende slekter.

Arrangementet skal være en begivenhet for å sette fokus på grunnlovjubileet, og det skal være med på å fylle overordnede nasjonale mål for dette jubileet. Arrangementet skal ha form som en tidsreise, og dermed gi innblikk i større relevante samtidshendelser, i tillegg til å fremme historiekunnskap og se framover i tid. Tidsreisen skal favne spørsmål rundt hvem vi er og hva vi står for, hvilken plattform grunnloven gir oss og hvilken vei Nord-Norge/Kyst-Norge går inn i framtida.

Utdrag fra prosjektbeskrivelsen

Prosjektgruppe:

Bård Pedersen: Assisterende fylkesmann, prosjektleder

Nora Kiil: Prosjektkoordinator, engasjert i 50% stilling av Tromsø kommune

Bjørn Fossli Johansen: Norsk Polarinstitutt, 20% ansvarlig for seilingsplan, rådgiver maritime tema

Kristin Mellem: Troms fylkeskommune og Nord-Hålogaland bispedømmeråd, kunst og kultur

Styringsgruppe:

Fylkesmannen i Troms: Bård Pedersen (leder)

Norsk Polarinstitutt: Jan-Gunnar Winther, Gunn Sissel Jaklin, Bjørn Fossli Johansen

Troms fylkeskommune: Ellen Østgård, Aud Tåga, Kristin Mellem

Hålogaland Teater: Nina Wester, Tale Næss

Universitetet i Tromsø/Norges arktiske universitet: Narve Fulsås

Nord-Hålogaland bispedømmeråd: Kristin Mellem

Tromsø kommune: Nora Kiil (prosjektkoordinator), Kåre Sørensen, Gro Agnethe Stokke, Eva

Lockertsen Stenvold (17.mai-komiteen)

Sør-Troms Museum/Anna Rogde: Ole J Furset

Nordland fylkeskommune: Geir Knutson, Kristin Meland